

3. ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ
ΤΗΣ ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ
(Πίν. 10 - 13)

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία ἀνέλαβεν ἐφέτος νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἀπὸ ἐτῶν παρὰ τῆ Ἀρχαιολογικῆ Ὑπηρεσίᾳ ἐκκρεμοῦν αἴτημα τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως καὶ συντηρήσεως τῶν σπουδαίων τοιχογραφιῶν τῆς ἐπικινδύνως ἐτοιμορρόπου ἐκκλησίας τῆς ἄλλοτε Μονῆς Ὁδηγητρίας παρὰ τὴν Ἀπόλπεναν τῆς Λευκάδος. Ἡ Ὁδηγήτρια, χρονολογουμένη εἰς τοὺς περὶ τὸ 1450 χρόνους, εἶναι τὸ μόνον ἰστάμενον εἰσέτι βυζαντινῶν χρόνων — τῆς ἐποχῆς τῶν Τόκκων — μνημεῖον ἐν Λευκάδι, ἕξ ὅσων τοῦλάχιστον εἶναι μέχρι τοῦδε γνωστά. Ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τῆς μονοκλίτου ξυλοστέγου βασιλικῆς (πίν. 10α). Τὸ μνημεῖον ἔχει ὑποστῆ μεγάλας ζημίας ἐκ βανδαλισμῶν κατὰ τὴν κατοχὴν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐκ τῶν σεισμῶν. Ἀπὸ ἐτῶν ἔχει ἐκπονηθῆ ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀναστηλώσεως μελέτη στερεώσεως τοῦ μνημείου, ἐκρίθη ὅμως ἀναγκαῖον πρὸ πάσης ἄλλης ἐργασίας νὰ ἀποτεριχθοῦν αἱ τοιχογραφίαι του.

Αἱ τοιχογραφίαι εἶναι πολὺ κακοποιημέναι καὶ ἐφθαρμέναι· τὰ καλύτερον διατηρούμενα μέρη των διασώζονται εἰς τὸν ἀνατολικὸν τοῖχον (πίν. 11α). Φαίνονται ὅμως ἔργα ἐξαιρετικῶς ἱκανοῦ βυζαντινοῦ τεχνίτου, τὸ ἰδιαιτερον δὲ ἐνδιαφέρον των ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἀντιπροσωπεύουν αὐταί τάσιν ἀνανεώσεως τῶν ἐκφραστικῶν τρόπων τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς διὰ συνειδητῆς στροφῆς πρὸς καλλιτεχνικὰς μορφὰς τῆς ὀψίμου γοθθικῆς τέχνης, τῆς «διεθνοῦς» φάσεώς της (πίν. 11β καὶ 12). Προερχόμεναι ἐκ τῶν ὑστάτων χρόνων τοῦ Βυζαντίου, ἀπηχοῦν τὸ διαχύτως ὑπάρχον τότε πνεῦμα ἀμφιβολίας τῶν βυζαντινῶν πρὸς τὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ των.

Κατὰ τὰς ἐφετινὰς ἐργασίας κατέστη δυνατόν νὰ ἀποτεριχθοῦν αἱ τοιχογραφίαι μόνον τοῦ νοτίου τοίχου τῆς ἐκκλησίας διὰ τῆς συντηρητοῦ καλλιτέχνιδος Κ^ας Φλωρεντίας Καλαμάρα· αὐταὶ μετεφέρθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις παρὰ τῆ Βυζαντινῆ Μουσείῳ Κεντρικὸν Ἐργαστήριον Συντηρήσεως πρὸς περαιτέρω ἐπεξεργασίαν. Προηγουμένως ἐφωτογραφήθησαν καὶ ἐσχεδιάσθησαν. Χάριν ἀσφαλείας ἀπετεχεύθησαν ἐπίσης τὰ δύο διασωζόμενα εἰσέτι ἐκ τῶν ἄλλοτε πέντε ὑπεράνω τῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ, ἐξωτερικῶς, ἐντετειχισμένων πινακίων, προϊόντων ἰσπανομαυριτανικοῦ ἐργαστηρίου τῆς Βαλεντίας (Valencia) (πίν. 13). Ταῦτα κατετέθησαν πρὸς φύλαξιν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν Λευκάδος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΛΛΑΣ

Λευκάς. Ἐκκλησία Ὀδηγητρίας. Ἀνατολική ὄψις.

α. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὁδηγητρίας. Τοιχογραφίαι τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου.

β. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὁδηγητρίας. Τοιχογραφία Ἀναλήψεως.
Λεπτομέρεια (Ὁμιλος Ἀποστόλων).

α. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὁδηγητρίας. Τοιχογραφία Ἀναλήψεως.
Λεπτομέρεια (ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Ἄγγελος).

β. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὁδηγητρίας. Τοιχογραφία Ἀναλήψεως.
Λεπτομέρεια (Ἄγγελος ἱπτάμενος).

α. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὀδηγητρίας. Ἀποτερισθὲν
πινάκιον. Ἐσωτερικὴ ὄψις.

β. Λευκάς. Ἐκκλησία Ὀδηγητρίας. Ἀποτερισθὲν
πινάκιον. Ἐξωτερικὴ ὄψις.